

Pamatnostādnes

**Pamatnostādnes 2/2019 par personas datu apstrādi saskaņā
ar VDAR 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu, sniedzot
tiešsaistes pakalpojumus datu subjektiem**

Versija 2.0

2019. gada 8. oktobrī

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Versiju vēsture

Versija 2.0	2019. gada 8. oktobrī	Pamatnostādņu pieņemšana pēc sabiedriskās apspriešanas
Versija 1.0.	2019. gada 9. aprīlī	Pamatnostādņu pieņemšana sabiedriskās apspriešanas veikšanai

1	1. daļa — Ievads	4
1.1	Pamatinformācija	4
1.2	Šo pamatnostādņu darbības joma	5
2	2. daļa — 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta analīze	6
2.1	Vispārīgi apsvērumi	6
2.2	6. panta 1. punkta b) apakšpunkta un citu apstrādes juridisko pamatu mijiedarbība.....	7
2.3	6. panta 1. punkta b) apakšpunkta darbības joma.....	8
2.4	Vajadzība	8
2.5	Vajadzība ar datu subjektu noslēgta līguma izpildei	9
2.6	Līguma pārtraukšana	12
2.7	Vajadzība pasākumu veikšanai pirms līguma noslēgšanas.....	13
3	3. daļa — 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošana konkrētās situācijās.....	13
3.1	Apstrāde “pakalpojuma uzlabošanai”	13
3.2	Apstrāde “krāpšanas novēršanai”	14
3.3	Apstrāde uz uzvedību balstītas tiešsaistes reklāmas nolūkā.....	14
3.4	Apstrāde, lai personalizētu saturu	15

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija,

ņemot vērā 70. panta 1. punkta e) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK,

IR PIENĒMUSI ŠĪS PAMATNOSTĀDNES.

1 1. DAĻA — IEVADS

1.1 Pamatinformācija

1. Saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. pantu personas dati ir jāapstrādā godprātīgi, noteiktiem mērķiem un ar likumīgu pamatojumu, kas paredzēts tiesību aktos. Šajā ziņā Vispārīgās datu aizsardzības regulas (VDAR)¹ 6. panta 1. punkts paredz, ka apstrāde ir likumīga tikai saskaņā ar kādu no sešiem 6. panta 1. punkta a) līdz f) apakšpunktos paredzētajiem nosacījumiem. Ir ļoti svarīgi noteikt apstrādes mērķim un būtībai atbilstošo juridisko pamatu. Nosakot atbilstošo juridisko pamatu, pārziņiem citstarp ir jāņem vērā ietekme uz datu subjektu tiesībām, lai tiktu ievērots godprātības princips.
2. VDAR 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts paredz likumīgu pamatu datu apstrādei, ciktāl “apstrāde ir vajadzīga līguma, kura līgumslēdzēja puse ir datu subjekts, izpildei vai pasākumu veikšanai pēc datu subjekta pieprasījuma pirms līguma noslēgšanas”.² Šī norma atbalsta brīvību veikt Hartas 16. pantā garantēto brīvību veikt uzņēmējdarbību un atspoguļo faktu, ka dažreiz līgumsaistības pret datu subjektu nav iespējams izpildīt, ja datu subjekts nav sniedzis noteiktus personas datus. Ja konkrētā apstrāde ir neatņemama pieprasītā pakalpojuma izpildes sastāvdaļa, abu pušu interesēs ir šos datus apstrādāt, citādi nebūtu iespējams sniegt pakalpojumu un izpildīt līgumu. Tomēr iespēja atsaukties uz šo vai kādu citu no 6. panta 1. punktā minētajiem juridiskajiem pamatiem neatbrīvo pārzini no pārējo VDAR prasību ievērošanas.
3. Līguma par Eiropas Savienības darbību 56. un 57. pantā ir noteikta un regulēta pakalpojumu sniegšanas brīvība Eiropas Savienībā. Attiecībā uz “informācijas sabiedrības pakalpojumiem” ir pieņemti īpaši Eiropas Savienības tiesību akti.³ Šie pakalpojumi ir definēti kā “jebkāds pakalpojums, ko parasti sniedz par atlīdzību no attāluma, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojumu saņēmēja individuāla pieprasījuma.” Šī definīcija attiecas arī uz pakalpojumiem, par kuriem tieši nemaksā to saņēmēji,⁴ piemēram, ar reklāmas starpniecību finansēti tiešsaistes pakalpojumi. Ar “tiešsaistes pakalpojumiem” šajās pamatnostādnēs ir domāti “informācijas sabiedrības pakalpojumi”.
4. Savienības tiesību attīstība atspoguļo tiešsaistes pakalpojumu lielo nozīmi mūsdienu sabiedrībā. Vienmēr tiešsaisti nodrošinoša mobilā interneta straujā izplatība un savienotu ierīču plašā pieejamība

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

² Sk. arī 44. apsvērumu.

³ Sk., piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/1535 un VDAR 8. pantu.

⁴ Sk. 18. apsvērumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū.

ir jāvusi attīstīt tiešsaistes pakalpojumus tādās jomās kā sociālie mediji, e-komercija, interneta meklēšana, sakari un ceļošana. Lai gan daži no šiem pakalpojumiem tiek finansēti no lietotāju veiktajiem maksājumiem, citi tiek sniegti patērētājiem, kuriem par tiem nav jāmaksā, bet finansējumu nodrošina tādu tiešsaistes reklāmas pakalpojumu tirdzniecība, kas ļauj mērķtiecīgi orientēties uz datu subjektiem. Patērētāja uzvedības izsekošana šādas reklāmas nolūkos bieži notiek lietotājam nepamanāmā veidā⁵ un var nebūt uzreiz acīmredzama no sniegtā pakalpojuma būtības, kas praksē datu subjektiem par gandrīz neiespējamu padara informētas izvēles izdarīšanu par savu datu izmantošanu.

5. Ņemot vērā visu minēto, Eiropas Datu aizsardzības kolēģija⁶ (EDAK) uzskata par lietderīgu sniegt norādījumus par 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērojamību personas datu apstrādei saistībā ar tiešsaistes pakalpojumiem, lai nodrošinātu, ka atsaukšanās uz šo juridisko pamatu notiek tikai atbilstošos gadījumos.
6. 29. panta datu aizsardzības darba grupa ("29. panta darba grupa") savā atzinumā par datu pārziņa leģitīmo interešu jēdzienu jau iepriekš ir paudusi nostāju par līgumisku vajadzību kā pamatu saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK.⁷ Šie norādījumi kopumā joprojām ir aktuāli no 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta un VDAR viedokļa.

1.2 Šo pamatnostādņu darbības joma

7. Šīs pamatnostādnes attiecas uz 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērojamību personas datu apstrādei saistībā ar tiešsaistes pakalpojumu līgumiem neatkarīgi no šo pakalpojumu finansēšanas veida. Pamatnostādnes ir izklāstīti likumīgas apstrādes elementi VDAR 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē un vērtēts "vajadzības" jēdziens attiecībā uz "vajadzību līguma izpildei".
8. Datu aizsardzības noteikumi regulē svarīgus tiešsaistes pakalpojumu un to lietotāju mijiedarbības aspektus, taču ir jāpiemēro arī citi noteikumi. Tiešsaistes pakalpojumu reglamentēšana citstarp ietver transversālus pienākumus patērētāju aizsardzības tiesību un konkurences tiesību jomās. Šo pamatnostādņu darbības jomā neietilpst apsvērumi par šīm tiesību nozarēm.
9. Lai gan 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu var piemērot tikai saistībā ar līgumiem, šīs pamatnostādnes nepauž nostāju par tiešsaistes pakalpojumu līgumu spēkā esību kopumā, jo EDAK pilnvaras uz to neattiecas. Tomēr līgumiem un līgumu noteikumiem, lai ar tiem pamatota apstrāde būtu uzskatāma par godīgu un likumīgu, ir jāatbilst līgumtiesību prasībām, bet patērētāju līgumiem attiecīgi — arī patērētāju aizsardzības tiesībām.
10. Turpmāk ir iekļauti daži vispārēji apsvērumi par datu aizsardzības principiem, taču ne visi datu aizsardzības jautājumi, kas varētu rasties, veicot apstrādi saskaņā ar 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu, tiks izklāstīti sīkāk. Pārziņiem ir nepārtraukti jānodrošina, ka tie ievēro 5. pantā paredzētos datu aizsardzības principus un pārējās VDAR noteiktās prasības, kā arī attiecīgos gadījumos — e-privātuma tiesību aktus.

⁵ Šajā ziņā pārziņiem ir jāizpilda VDAR noteiktās pārredzamības prasības.

⁶ Izveidota saskaņā ar VDAR 68. pantu.

⁷ 29. panta datu aizsardzības darba grupas Atzinums 06/2014 par personas datu apstrādātāja likumīgo interešu jēdzienu saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 7. pantu (WP217). Sk. jo īpaši 11., 16., 17., 18. un 55. lpp.

2 2. DAĻA — 6. PANTA 1. PUNKTA B) APAKŠPUNKTA ANALĪZE

2.1 Vispārīgi apsvērumi

11. 6. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētais apstrādes likumīgais pamats ir jāvērtē saistībā ar VDAR kopumā, 1. pantā minētajiem mērķiem, kā arī pārziņu pienākumu apstrādāt personas datus saskaņā ar 5. pantā paredzētajiem datu aizsardzības principiem. Minētais ietver personas datu godprātīgu un pārredzamu apstrādi, kas atbilst nolūka ierobežošanas un datu minimizēšanas pienākumam.
12. VDAR 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka personas dati ir jāapstrādā likumīgi, godprātīgi un datu subjektam pārredzamā veidā. Godprātības princips citstarp ietver datu subjektu saprātīgu gaidu⁸ atzīšanu, iespējamu nelabvēlīgu seku apsvēršanu, kādas tiem varētu rasties apstrādes rezultātā, kā arī datu subjektu un pārziņa savstarpējo attiecību un nevienādā stāvokļa iespējamo seku ievērošanu.
13. Kā jau minēts, no likumības viedokļa ir nepieciešams, lai līgumi par tiešsaistes pakalpojumiem būtu spēkā saskaņā ar piemērojamajiem līgumtiesību aktiem. Svarīgs faktors var būt, piemēram, vai datu subjekts ir bērns. Šādā gadījumā (papildus VDAR prasību, tostarp bērniem piemērojamās “īpašās aizsardzības” ievērošanai)⁹ pārzinim ir jānodrošina, ka tas ievēro attiecīgos valstu tiesību aktus par bērnu rīcībspēju slēgt līgumus. Turklāt, lai nodrošinātu atbilstību godprātības un likumības principiem, pārzinim ir jāizpilda citas juridiskās prasības. Piemēram, patērētāju līgumiem var būt piemērojama Direktīva 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (“Negodīgu līguma noteikumu direktīva”).¹⁰ 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts attiecas ne tikai uz līgumiem, kam piemēro kādas EEZ dalībvalsts tiesību aktus.¹¹
14. VDAR 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts nolūka ierobežošanas princips, kas paredz, ka personas dati tiek vākti konkrētos, skaidros un legītimos nolūkos, un to turpmāku apstrādi neveic ar minētajiem nolūkiem nesavietojamā veidā.
15. 5. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts datu minimizēšanas princips, proti, ka jāapstrādā iespējami mazāk datu, kas nepieciešami nolūka sasniegšanai. Šis novērtējums papildina 6. panta 1. punkta b) līdz f) apakšpunktos paredzētos vajadzības novērtējumus.
16. Gan nolūka ierobežošanas, gan datu minimizēšanas principiem ir īpaša nozīme tiešsaistes pakalpojumu līgumos, par kuriem parasti individuālas sarunas netiek vestas. Tehnoloģiskais progress ļauj pārziņiem viegli ievākt un apstrādāt vairāk personas datu nekā jebkad agrāk. Tādēļ pastāv būtisks risks, ka datu pārziņi varētu censties līgumos iekļaut vispārīgus noteikumus par apstrādi, lai maksimāli paplašinātu iespējamo datu vākšanu un izmantošanu, pienācīgi nenorādot šos nolūkus un nevērtējot pienākumu minimizēt datus. 29. panta darba grupa iepriekš ir norādījusi:

⁸ Tiek pieņemts, ka daži personas dati būs privāti vai apstrādāti tikai noteiktā veidā, un datu apstrāde nedrīkstētu datu subjektu pārsteigt. VDAR 47. un 50. apsvērumā ir konkrēti minēts “saprātīgu gaidu” jēdziens, saistot to ar 6. panta 1. punkta f) apakšpunktu un 4. punktu.

⁹ Sk. 38. apsvērumu, kurā ir minēts, ka bērniem pienākas īpaša personas datu aizsardzība, jo viņi var pietiekami neapzināties attiecīgos riskus, sekas un aizsardzības pasākumus, un savas tiesības saistībā ar personas datu apstrādi.

¹⁰ Līguma noteikums, par kuru nav bijis atsevišķas apspriešanās, ir negodīgs Negodīgu līguma noteikumu direktīvas izpratnē, “ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam”. Tāpat kā VDAR paredzētais pārredzamības pienākums, arī Negodīgu līguma noteikumu direktīva nosaka, ka ir jāizmanto vienkārša, skaidri saprotama valoda. Personas datu apstrāde, balstoties uz negodīgu noteikumu Negodīgu līguma noteikumu direktīvas izpratnē, parasti neatbilst VDAR 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta prasībai pēc likumīgas un godprātīgas apstrādes.

¹¹ VDAR piemēro atsevišķiem pārziņiem ārpus EEZ, sk. VDAR 3. pantu.

Vākšanas nolūks ir jānorāda skaidri un konkrēti: tam jābūt pietiekami detalizētam, lai noteiktu, kāda apstrāde ir vai nav ietverta konkrētajā nolūkā, kā arī lai ļautu novērtēt tiesību aktu ievērošanu un piemērot datu aizsardzības pasākumus. Tādēļ nekonkrēts vai vispārīgs nolūks, piemēram, "lietotāja pieredzējuma uzlabošana", "tirgvedības nolūkos", "IT drošības nolūkos" vai "turpmākai izpētei", ja nav sīkāka skaidrojuma, parasti neatbilst "noteiktības" kritērijam.

12

2.2 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta un citu apstrādes juridisko pamatu mijiedarbība

17. Ja apstrāde nav uzskatāma par "vajadzīgu līguma izpildei", piemēram, ja pieprasīto pakalpojumu var sniegt, neveicot konkrēto apstrādi, EDAK atzīst, ka var būt piemērojams cits juridiskais pamats, ja tiek izpildīti atbilstīgie nosacījumi. Jo īpaši dažos gadījumos, iespējams, atbilstošāk ir paļauties uz brīvi dotu piekrišanu saskaņā ar 6. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Citos gadījumos atbilstošāks apstrādes juridiskais pamats varētu būt 6. panta 1. punkta f) apakšpunkts. Juridiskais pamats ir jānosaka, sākot ar apstrādi, un saskaņā ar 13. un 14. pantu datu subjektam sniegtajā informācijā ir jānorāda juridiskais pamats.
18. Iespējams, ka attiecīgās apstrādes darbības mērķim un kontekstam labāk atbilst cits juridiskais pamats, nevis 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts. Atbilstoša juridiskā pamata noteikšana ir saistīta ar godprātības un nolūka ierobežošanas principiem.¹³
19. 29. panta darba grupas pamatnostādnēs par piekrišanu ir arī skaidrots: "Ja datu pārzinis vēlas apstrādāt personas datus, kas faktiski ir nepieciešami līguma izpildei, tad piekrišana nav atbilstošs likumīgais pamats". Tādēļ EDAK uzskata, ka, ja apstrāde nav faktiski vajadzīga līguma izpildei, apstrāde var notikt vienīgi tad, ja tā ir pamatota ar citu atbilstošu juridisko pamatu.¹⁴
20. Atbilstīgi pārredzamības pienākumam pārziņiem būtu jānodrošina, ka piemērojamais juridiskais pamats nerada nekādus pārpratumus. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kad atbilstošais juridiskais pamats ir 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts un datu subjekti noslēdz līgumu par tiešsaistes pakalpojumiem. Atkarībā no apstākļiem datu subjekti var maldīgi secināt, ka tie, parakstot līgumu vai piekrītot pakalpojuma noteikumiem, izsaka savu piekrišanu saskaņā ar 6. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Vienlaikus pārzinis var maldīgi pieņemt, ka līguma parakstīšana atbilst piekrišanai 6. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Šie jēdzieni ir pilnīgi atšķirīgi. Ir svarīgi nošķirt piekrišanu pakalpojumu sniegšanas noteikumiem, lai noslēgtu līgumu, un piekrišanu 6. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, jo šo jēdzienu prasības un juridiskās sekas atšķiras.
21. Saistībā ar īpašo personas datu kategoriju apstrādi 29. panta darba grupa pamatnostādnēs par piekrišanu ir arī norādījusi:

Regulas 9. panta 2. punkts neatzīst pamatojumu "vajadzīgs līguma izpildei" kā izņēmumu vispārējam aizliegumam apstrādāt īpašu kategoriju datus. Tādēļ pārziņiem un dalībvalstīm, kas saskaras šo situāciju, būtu jāizpēta 9. panta 2. punkta b) līdz j) apakšpunktā minētie īpaši

¹² 29. panta darba grupas Atzinums 03/2013 par nolūka ierobežošanu (WP203), 15.–16. lpp.

¹³ Ja pārziņi cenšas noteikt atbilstošu juridisko pamatu saskaņā ar godprātības principu, tas būs grūti izdarāms, ja iepriekš nebūs skaidri noteikti apstrādes nolūki vai ja personas datu apstrāde pārsniedz norādītajiem nolūkiem vajadzīgo.

¹⁴ Sīkāk par sekām, kas ir saistītas ar 9. pantu, sk. 29. panta datu aizsardzības darba grupas pamatnostādnes par piekrišanu saskaņā ar Regulu 2016/679 (WP259), apstiprinājusi EDAK, 19.–20. lpp.

izņēmumi. Ja nav piemērojams neviens no b) līdz j) apakšpunktā minētajiem izņēmumiem, nepārprotamas piekrišanas iegūšana saskaņā ar VDAR norādītajiem piekrišanas nosacījumiem ir vienīgais iespējamais likumīgais izņēmums attiecībā uz šādu datu apstrādi.¹⁵

2.3 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta darbības joma

22. 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu piemēro, ja izpildās kāds no diviem nosacījumiem: konkrētā apstrāde ir objektīvi vajadzīga, lai izpildītu ar datu subjektu noslēgtu līgumu, vai apstrāde ir objektīvi vajadzīga, lai veiktu pasākumus pirms līguma noslēgšanas pēc datu subjekta pieprasījuma.

2.4 Vajadzība

23. Apstrādes vajadzība ir abu 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta daļu priekšnoteikums. Pirmkārt, ir svarīgi norādīt, ka jēdziens “vajadzīga līguma izpildei” nav tikai vienkāršs vērtējums par to, kas ir atļauts ar līgumu vai iekļauts tā noteikumos. Vajadzības jēdzienam Eiropas Savienības tiesībās ir patstāvīga nozīme, kam jāatspoguļo datu aizsardzības tiesību mērķi¹⁶. Tādēļ tas ietver arī vērtējumu par pamattiesībām uz privātumu un personas datu aizsardzību¹⁷, kā arī datu aizsardzības principu, jo sevišķi godprātības principa, prasībām.
24. Vispirms ir jānosaka apstrādes nolūks, turklāt līgumattiecībās apstrādei var būt daudzveidīgi nolūki. Šie nolūki ir skaidri jānorāda un jāpaziņo datu subjektam atbilstīgi pārziņa nolūka ierobežošanas un pārredzamības prasībām.
25. Lai vērtētu, kas ir “vajadzīgs”, ir jāveic kombinēts, uz faktiem balstīts novērtējums par apstrādi “sasniežamajam nolūkam un to, vai tā ir mazāk aizskaroša par citiem rīcības variantiem tā paša mērķa sasniegšanai”.¹⁸ Ja pastāv reālas un mazāk ierobežojošas alternatīvas, apstrāde nav “vajadzīga”.¹⁹ 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts neaptver apstrādi, kas ir noderīga, bet ne objektīvi vajadzīga līgumiskā pakalpojuma izpildei vai pasākumu veikšanai pirms līguma noslēgšanas pēc datu subjekta pieprasījuma, pat ja tā ir vajadzīga citiem pārziņa darījumdarbības nolūkiem.

¹⁵ 29. panta datu aizsardzības darba grupas pamatnostādnes par piekrišanu saskaņā ar Regulu 2016/679 (WP259), apstiprinājusi EDAK, 19. lpp.

¹⁶ EST spriedumā *Huber* lietā norādīja: “tādējādi tas [vajadzība] ir autonomas Kopienas tiesību jēdziens, kas ir jāinterpretē tā, lai tas pilnībā atbilstu šīs direktīvas [Direktīvas 95/46] mērķim, kas ir noteikts tās 1. panta 1. punktā”. EST, lieta C-524/06, *Heinz Huber/Bundesrepublik Deutschland*, 2008. gada 18. decembris, 52. punkts.

¹⁷ Sk. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. un 8. pantu.

¹⁸ Sk. EDAU rīku kopuma *Assessing the Necessity of Measures that limit the fundamental right to the protection of personal data* (“Pamattiesību uz personas datu aizsardzību ierobežojošu pasākumu vajadzības izvērtēšana”) 5. lpp.

¹⁹ Lietā *Schecke* EST nosprieda, ka, vērtējot vajadzību apstrādāt personas datus, likumdevējam bija jāapsver alternatīvi, mazāk aizskaroši pasākumi. EST, apvienotās lietas C-92/09 un C-93/09, *Volker und Markus Schecke GbR un Hartmut Eifert/Land Hessen*, 2010. gada 9. novembris. EST to vēlreiz atkārtoja *Rīgas* lietā, nospriežot: “Runājot par nosacījumu, kas attiecas uz vajadzību apstrādāt datus, ir jāatgādina, ka atkāpes no personas datu aizsardzības principa un tā ierobežojumi ir piemērojami tikai tiktāl, ciktāl tas ir noteikti vajadzīgs”. EST, lieta C-13/16, *Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvalde/Rīgas pašvaldības SIA “Rīgas satiksme”*, 30. punkts. Attiecībā uz tiesību uz privātumu un personas datu aizsardzību izlietošanu saistībā ar personas datu apstrādi ir jāpiemēro stingras vajadzības pārbaude. Sk. EDAU rīku kopuma *Assessing the Necessity of Measures that limit the fundamental right to the protection of personal data* (“Pamattiesību uz personas datu aizsardzību ierobežojošu pasākumu vajadzības izvērtēšana”) 7. lpp.

2.5 Vajadzība ar datu subjektu noslēgta līguma izpildei

26. Pārzinis var paļauties uz 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta pirmo iespēju, ja tas atbilstīgi 5. panta 2. punktā paredzētajam pārskatatbildības pienākumam var pierādīt, ka apstrāde notiek saistībā ar spēkā esošu līgumu ar datu subjektu un apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu *konkrēto līgumu* ar datu subjektu. Ja pārzinis nevar pierādīt, ka: a) līgums pastāv; b) līgums ir spēkā saskaņā ar piemērojamiem valsts līgumtiesību aktiem un c) apstrāde ir objektīvi vajadzīga līguma izpildei, pārzinim jāapsver citi apstrādes juridiskie pamati.
27. Ar vienkāršu atsauci uz datu apstrādi vai tās pieminēšanu līgumā nepietiek, lai apstrāde nokļūtu 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta darbības jomā. No otras puses, apstrāde var būt objektīvi vajadzīga arī tad, ja tā nav tieši minēta līgumā. Jebkurā gadījumā pārzinim ir jāievēro pārredzamības prasības. Ja pārzinis vēlas pamatot, ka apstrādes pamats ir ar datu subjektu noslēgta līguma izpilde, ir svarīgi izvērtēt, kas ir *objektīvi vajadzīgs* līguma izpildei. Ir skaidrs, ka "vajadzīgs izpildei" ir kas vairāk par vienkāršu līguma noteikumu. Tas skaidri izriet arī no 7. panta 4. punkta. Lai arī šis noteikums attiecas tikai uz piekrišanas spēkā esību, tajā līguma izpildei vajadzīgās apstrādes darbības ir ilustratīvi nošķirtas no *noteikumiem*, kas paredz, ka pakalpojums ir atkarīgs no konkrētām apstrādes darbībām, kas tomēr nav vajadzīgas līguma izpildei.
28. Šajā sakarā EDAK piekrīt 29. panta darba grupas iepriekš pieņemtajām nostādnēm attiecībā uz līdzvērtīgu noteikumu iepriekšējā direktīvā, ka "vajadzīgs tāda līguma izpildei, kurā"
- ... ir jāinterpretē stingri, un tas neattiecas uz gadījumiem, kad apstrāde nav patiešām vajadzīga, lai izpildītu līgumu, bet gan to datu subjektam vienpusēji noteicis personas datu apstrādātājs. Turklāt arī tas, ka uz daļu apstrādes attiecas līgums, vēl nenozīmē, ka šāda apstrāde ir vajadzīga tā izpildei. [...] Pat ja šādas apstrādes darbības ir konkrēti norādītas līguma mazās drukas tekstā, tas vēl nenozīmē, ka datu apstrāde ir "vajadzīga" līguma izpildei.²⁰*
29. EDAK arī atgādina, ka 29. panta darba grupa šajās pašās nostādnēs ir norādījusi:
- Šajā gadījumā ir nepārprotama saikne starp vajadzības novērtējumu un nolūka ierobežojuma principa ievērošanu. Ir svarīgi noteikt līguma konkrēto pamatojumu, t. i., tā būtību un pamatmērķi, jo tieši attiecībā pret šiem aspektiem tiks pārbaudīts, vai tā izpildei ir nepieciešama datu apstrāde.²¹*
30. Vērtējot, vai 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir atbilstošs juridiskais pamats apstrādei, ko veic saistībā ar līgumisku tiešsaistes pakalpojumu, būtu jāņem vērā pakalpojuma konkrētais mērķis, nolūks vai pamats. Lai piemērotu 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ir nepieciešams, lai apstrāde būtu *objektīvi vajadzīga* mērķim, kas ir datu subjektam sniedzamā līgumiskā pakalpojuma neatņemama daļa. Tas ietver arī maksājumu informācijas apstrādi, lai iekasētu maksu par pakalpojumu. Pārzinim būtu jāspēj pierādīt, ka *ar datu subjektu noslēgtā konkrētā līguma* priekšmets faktiski nav izpildāms, ja nenotiek *attiecīgo personas datu* konkrēta apstrāde. Šajā gadījumā galvenais jautājums ir par personas datu un attiecīgo apstrādes darbību saikni, kā arī līgumā paredzētā pakalpojuma izpildi vai neizpildi.
31. Digitālo pakalpojumu līgumi var ietvert tiešus noteikumus, kas paredz papildu nosacījumus attiecībā uz reklāmu, maksājumiem, sīkdatnēm utt. Ar līgumu nevar mākslīgi paplašināt personas datu

²⁰ 29. panta datu aizsardzības darba grupas Atzinums 06/2014 par personas datu apstrādātāja likumīgo interešu jēdzienu saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 7. pantu (WP217), 16.–17. lpp.

²¹ Turpat, 17. lpp.

kategorijas vai apstrādes darbību veidus, kas pārzinim nepieciešami, lai izpildītu līgumu 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē.

32. Pārzinim būtu jāpamato veiktās apstrādes vajadzība, atsaucoties uz svarīgu līguma mērķi, ko apzinās abas tā puses. Tas ir atkarīgs ne tikai no pārziņa viedokļa, bet arī saprātīga datu subjekta viedokļa līguma noslēgšanas brīdī, kā arī no tā, vai līgumu joprojām var uzskatīt par “izpildītu”, ja attiecīgā apstrāde nenotiek. Lai gan pārzinis, iespējams, varētu uzskatīt, ka apstrāde ir vajadzīga līguma mērķim, ir svarīgi to rūpīgi izvērtēt no vidējā datu subjekta skatpunkta, lai nodrošinātu, ka līguma mērķis ir patiesi saprotams abām pusēm.
33. Lai izvērtētu 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērojamību, var vadīties pēc šādiem jautājumiem:
-) Kāda ir datu subjektam sniegtā pakalpojuma būtība? Kādas ir tā raksturīgās īpašības?
 -) Kāds tieši ir līguma pamatojums (proti, tā pamats un galvenais priekšmets)?
 -) Kādas ir šī līguma būtiskās sastāvdaļas?
 -) Kādas ir līgumu pušu savstarpējās nostājas un gaidas? Kā pakalpojums tiek popularizēts vai reklamēts datu subjektam? Vai parasts pakalpojuma lietotājs pamatoti sagaidītu, ka, ņemot vērā pakalpojuma būtību, lai izpildītu līgumu, kura dalībnieks tas ir, notiks paredzētā apstrāde?
34. Ja pirms apstrādes sākuma veiktajā vērtējumā par to, kas ir “vajadzīgs līguma izpildei”, tiek konstatēts, ka paredzētā apstrāde pārsniedz līguma izpildei objektīvi vajadzīgo, tas automātiski nepadara šādu apstrādi par nelikumīgu nākotnē. Kā jau minēts, 6. pants skaidri paredz, ka pirms apstrādes uzsākšanas ir pieejami citi varbūtējie juridiskie pamati.²²
35. Ja pakalpojuma gaitā tiek ieviestas jaunas tehnoloģijas, kas maina personas datu apstrādi, vai pakalpojums attīstās citādi, minētie kritēriji ir jāvērtē no jauna, lai noteiktu, vai jaunas vai mainītas apstrādes darbības var pamatot ar 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

1. piemērs

Datu subjekts pērk preces no tiešsaistes mazumtirgotāja. Datu subjekts vēlas maksāt, izmantojot kredītkarti, kā arī vēlas preču piegādi uz mājas adresi. Lai izpildītu līgumu, mazumtirgotājam jāapstrādā datu subjekta kredītkartes dati un rēķinā norādītā adrese maksājuma mērķiem, kā arī datu subjekta dzīvesvietas adrese — piegādei. Tādēļ šīm apstrādes darbībām ir piemērojams 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

Turpretī, ja patērētājs ir izvēlējies sūtījuma piegādi līdz saņemšanas punktam, pirkuma līguma izpildei vairs nav nepieciešams veikt datu subjekta dzīvesvietas adreses apstrādi. Jebkurai datu subjekta adreses apstrādei šādā gadījumā būs nepieciešams cits juridiskais pamats, kas nav 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

²² Sk. 29. panta datu aizsardzības darba grupas pamatnostādnes par piekrišanu saskaņā ar Regulu 2016/679 (WP259), apstiprinājusi EDAK, 31. lpp., kurā ir minēts: “Saskaņā ar VDAR nav iespējams mainīt vienu likumīgo pamatu pret citu.”

2. piemērs

Minētais tiešsaistes mazumtirgotājs vēlas veidot lietotāju gaumes un dzīvesstila izvēles profilus, pamatojoties uz to veiktajiem tīmekļa vietnes apmeklējumiem. Pirkuma līguma noslēgšanas pabeigšanai nav nepieciešams veidot šādu profilu. Pat ja profilēšana līgumā ir konkrēti norādīta, tas vēl nepadara to par “vajadzīgu” līguma izpildei. Ja tiešsaistes mazumtirgotājs vēlas veikt šādu profilēšanu, tam ir jāatsaucas uz citu juridisko pamatu.

36. Līgumtiesību — un attiecīgos gadījumos patērētāju tiesību — ietvaros pārziņiem ir tiesības brīvi plānot savu darījumdarbību, pakalpojumus un līgumus. Dažos gadījumos pārzinis vēlas apvienot vienā līgumā atsevišķus pakalpojumus vai pakalpojumu elementus, kam ir atšķirīgi pamatnolūki, īpašības vai pamatojums. Tas datu subjektiem, kuriem, iespējams, interesē tikai viens no pakalpojumiem, var radīt situāciju “visu vai neko”.
37. No datu aizsardzības tiesību viedokļa pārziņiem ir jāņem vērā, ka paredzētajām apstrādes darbībām ir nepieciešams atbilstošs juridiskais pamats. Ja līgumu veido vairāki dažādi pakalpojumi vai pakalpojuma elementi, ko faktiski var pamatot izpildīt neatkarīgi citu no cita, rodas jautājums, ciktāl par juridisko pamatu var izmantot 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu. 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērojamība būtu jāvērtē saistībā ar katru no šiem pakalpojumiem *atsevišķi*, ņemot vērā, kas ir objektīvi vajadzīgs, lai sniegtu katru atsevišķo pakalpojumu, ko aktīvi pieprasījis vai abonējis datu subjekts. Novērtējumā var atklāties, ka konkrētas apstrādes darbības nav vajadzīgas datu subjekta pieprasīto atsevišķo pakalpojumu sniegšanai, bet gan pārziņa darījumdarbības modelim plašākā nozīmē. Šādā gadījumā šo darbību pamats nebūs 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts. Taču apstrādei var būt pieejami citi juridiskie pamati, piemēram, 6. panta 1. punkta a) vai f) apakšpunkts, ja tiek izpildīti attiecīgie kritēriji. Tādēļ 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērojamības vērtējums neietekmē līguma vai pakalpojumu apvienošanas tiesiskumu kā tādu.
38. Kā iepriekš norādījusi 29. panta darba grupa, juridiskais pamats attiecas tikai uz līguma *izpildei* vajadzīgo.²³ Tādēļ tas automātiski neattiecas uz visām turpmākajām darbībām, ko izraisījusi neizpilde, vai citiem līguma izpildes starpgadījumiem. Tomēr dažas darbības ir iespējams pamatot paredzēt kā vajadzīgas parasto līgumattiecību ietvaros, piemēram, oficiālu atgādinājumu sūtīšana par nenokārtotiem maksājumiem vai līguma izpildes kļūdu vai kavējumu novēršana. 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts var aptvert ar šādām darbībām saistīto vajadzīgo datu apstrādi.

3. piemērs

Uzņēmums pārdod preces tiešsaistē. Klients sazinās ar uzņēmumu, jo nopirktās preces krāsa atšķiras no tās, par ko tie bija vienojušies. Klienta personas datu apstrāde šīs problēmas novēršanas nolūkā var būt pamatota ar 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

39. Līgumiska garantija var būt daļa no līguma izpildes, tādēļ līguma izpildei var būt vajadzīgs glabāt noteiktus datus konkrētu glabāšanai noteiktu laikposmu pēc tam, kad garantijas mērķiem ir pabeigta preču vai pakalpojumu apmaiņa vai veikta samaksa.

²³ 29. panta datu aizsardzības darba grupas Atzinums 06/2014 par personas datu apstrādātāja likumīgo interešu jēdzienu saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 7. pantu (WP217), 17.–18. lpp.

2.6 Līguma pārtraukšana

40. Pārzinim ir jānosaka atbilstošais paredzēto apstrādes darbību juridiskais pamats pirms apstrādes uzsākšanas. Ja dažu vai visu apstrādes darbību pamats ir 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts, pārzinim būtu jāparedz, kas notiks, ja līgums tiks izbeigts.²⁴
41. Ja personas datu apstrāde ir balstīta uz 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu un līgums tiek pilnībā izbeigts, vispārīgā gadījumā šo datu apstrāde vairs nebūs vajadzīga šī līguma izpildei, tādēļ pārzinim būs jāpārtrauc tos apstrādāt. Datu subjekts, iespējams, ir sniedzis savus personas datus saistībā ar līgumattiecībām, paļaujoties, ka dati tiks apstrādāti tikai, ciktāl tas vajadzīgs šajās attiecībās. Tādēļ kopumā pāreja uz jaunu juridisko pamatu, kad beidzis pastāvēt iepriekšējais, ir negodīga.
42. Ja līgums tiek izbeigts, var būt nepieciešamas atsevišķas administratīvas darbības, piemēram, preču vai samaksas atgriešana. Ar to saistītā apstrāde var būt balstīta uz 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu.
43. 17. panta 1. punkta a) apakšpunkts paredz, ka personas datus dzēš, kad tie vairs nav nepieciešami saistībā ar nolūkiem, kādos tie tika vākti. Tomēr tas neattiecas uz apstrādi, kas ir vajadzīga noteiktiem konkrētiem nolūkiem, ieskaitot juridiska pienākuma izpildi saskaņā ar 17. panta 3. punkta b) apakšpunktu, vai lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu likumīgas prasības saskaņā ar 17. panta 3. punkta e) apakšpunktu. Praksē, ja pārziņiem šķiet, ka ir vispārēji nepieciešams uzturēt arhīvu juridiskiem mērķiem, tiem ir jānosaka tā juridiskais pamats, sākot apstrādi, un sākotnēji skaidri jānorāda, cik ilgu laiku pēc līguma izbeigšanas šī juridiskā nolūka sasniegšanai tiek plānots glabāt arhīvu. Šādā gadījumā pēc līguma izbeigšanas dati nav jādzēš.
44. Jebkurā gadījumā ir iespējams, ka, sākot apstrādi, ir norādītas vairākas apstrādes darbības ar atšķirīgiem nolūkiem un juridisko pamatu. Ja pārējās apstrādes darbības joprojām ir likumīgas un pārzinis par šīm darbībām ir skaidri sniedzis ziņas, sākot apstrādi, kā to paredz VDAR pārredzamības prasības, datu subjekta personas datu apstrādi pēc līguma izbeigšanas varēs turpināt šiem atsevišķajiem nolūkiem.

4. piemērs

Tiešsaistes pakalpojumā tiek piedāvāts abonēt pakalpojumu, ko var jebkurā laikā atcelt. Noslēdzot līgumu par šo pakalpojumu, pārzinis datu subjektam sniedz informāciju par personas datu apstrādi.

Pārzinis citstarp paskaidro, ka, kamēr līgums ir spēkā, tiks apstrādāti dati par pakalpojuma izmantošanu, lai izrakstītu rēķinus. Piemērojama juridiskais pamats ir 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts, jo apstrādi rēķinu izrakstīšanas mērķiem var uzskatīt par objektīvi vajadzīgu līguma izpildei. Tomēr, kad līgums tiks izbeigts, ja nebūs nenokārtotu attiecīgu juridisko prasījumu vai datu glabāšanas juridisko prasību, lietošanas vēsture tiks dzēsta.

Pārzinis arī informē datu subjektu, ka tam saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir juridisks pienākums glabāt noteiktus personas datus grāmatvedības mērķiem noteiktu skaitu gadu. Atbilstošais juridiskais pamats ir 6. panta 1. punkta c) apakšpunkts, un glabāšana notiks arī tad, ja līgumu izbeigs.

²⁴ Ja līgums vēlāk zaudēs spēku, tas ietekmēs turpmākas apstrādes likumību (5. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē). Tomēr tas uzreiz nenozīmē, ka 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta izraudzīšanās par juridisko pamatu ir bijusi kļūdaina.

2.7 Vajadzība pasākumu veikšanai pirms līguma noslēgšanas

45. 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta otro iespēju piemēro, ja *apstrāde ir vajadzīga pasākumu veikšanai pēc datu subjekta pieprasījuma pirms līguma noslēgšanas*. Šis noteikums atspoguļo apstākli, ka pirms līguma noslēgšanas var būt vajadzīga iepriekšēja personas datu apstrāde, lai atvieglotu faktisko līguma noslēgšanu.
46. Apstrādes brīdī var nebūt skaidri zināms, vai līgums faktiski tiks noslēgts. Tomēr var būt piemērojama 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā iespēja, ja vien datu subjekts ir izteicis pieprasījumu saistībā ar *iespējamu* līguma noslēgšanu un attiecīgā apstrāde ir vajadzīga, lai veiktu pieprasītos pasākumus. Attiecīgi, ja datu subjekts sazinās ar pārziņi, lai uzzinātu vairāk par pārziņa piedāvātajiem pakalpojumiem, datu subjekta personas datu apstrāde atbildes sniegšanas nolūkā var tikt pamatota ar 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu.
47. Jebkurā gadījumā šis noteikums neaptver nelūgtu tirgvedību vai citu apstrādi, kas tiek veikta vienīgi pēc datu pārziņa iniciatīvas vai trešās personas pieprasījums.

5. piemērs.

Datu subjekts norāda savu pasta indeksu, lai redzētu, vai konkrēts pakalpojumu sniedzējs veic darbību tuvākajā apkārtnē. To var uzskatīt par apstrādi, kas ir vajadzīga, lai veiktu pasākumus pēc datu subjekta pieprasījuma pirms līguma noslēgšanas saskaņā ar 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

6. piemērs

Finanšu iestādēm dažos gadījumos valstu tiesību akti paredz pienākumu identificēt klientus. Atbilstīgi tam pirms līguma noslēgšanas ar datu subjektiem banka tiem pieprasa uzrādīt personu apliecinošus dokumentus.

Šajā gadījumā identifikācija ir nepieciešama saskaņā ar bankai noteiktu juridisku pienākumu, nevis pasākumu veikšanai pēc datu subjekta pieprasījuma. Tādēļ atbilstošais juridiskais pamats ir nevis 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts, bet 6. panta 1. punkta c) apakšpunkts.

3 3. DAĻA — 6. PANTA 1. PUNKTA B) APAKŠPUNKTA PIEMĒROŠANA KONKRĒTĀS SITUĀCIJĀS

3.1 Apstrāde “pakalpojuma uzlabošanai”²⁵

48. Tiešsaistes pakalpojumi nereti vāc detalizētu informāciju par to, kā lietotāji iesaistās pakalpojumu izmantošanā. Vairumā gadījumu ar pakalpojumu vai lietotāju iesaistes informāciju saistītu organizatorisko mērījumu vākšana nevar tikt uzskatīta par vajadzīgu pakalpojuma sniegšanai, jo pakalpojumu ir iespējams sniegt arī tad, ja šādus personas datus neapstrādā. Tomēr pakalpojumu

²⁵ Tiešsaistes pakalpojumus var būt nepieciešams ņemt vērā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/770 (2019. gada 20. maijs) par dažiem digitālā satura un digitālo pakalpojumu piegādes līgumu aspektiem (OV L 136, 22.05.2019., 1. lpp.), ko piemēros no 2022. gada 1. janvāra.

sniedzējam var būt iespējams atsaukties uz alternatīviem juridiskiem pamatiem šīs apstrādes veikšanai, piemēram, legītīmām interesēm vai piekrišanu.

49. EDAK neuzskata, ka 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts kopumā būtu atbilstošs apstrādes juridiskais pamats, lai uzlabotu pakalpojumu vai izstrādātu jau esošam pakalpojumam jaunas funkcijas. Vairumā gadījumu lietotājs noslēdz līgumu, lai izmantotu jau esošu pakalpojumu. Lai gan līguma noteikumos regulāri var būt iekļauta iespēja uzlabot un mainīt pakalpojumu, šādu apstrādi parasti nevar uzskatīt par objektīvi vajadzīgu ar lietotāju noslēgtā līguma izpildei.

3.2 Apstrāde “krāpšanas novēršanai”

50. Kā jau iepriekš ir norādījusi 29. panta darba grupa,²⁶ krāpšanas novēršanas nolūkos veikta apstrāde var ietvert klientu uzraudzību un profilēšanu. EDAK uzskata, ka šāda apstrāde visdrīzāk pārsniegs ar datu subjekta noslēgtā līguma izpildei objektīvi vajadzīgo. Tomēr personas datu apstrāde tādā apjomā, kas vajadzīgs, lai novērstu krāpšanu, var būt datu pārziņa legītīmās interesēs²⁷ un tādēļ uzskatāma par likumīgu, ja datu pārzinis izpildījis 6. panta 1. punkta f) apakšpunkta (legītīmas intereses) konkrētās prasības. Par šādas datu apstrādes juridisko pamatu var kalpot arī 6. panta 1. punkta c) apakšpunkts (juridisks pienākums).

3.3 Apstrāde uz uzvedību balstītas tiešsaistes reklāmas nolūkā

51. Uz uzvedību balstīta reklāma tiešsaistē, kā arī ar to saistītā datu subjektu izsekošana un profilēšana bieži tiek izmantota tiešsaistes pakalpojumu finansēšanai. 29. panta darba grupa jau iepriekš ir paudusi savu nostāju pret šādu apstrādi:

[līgumiska nepieciešamība] nav piemērots juridiskais pamatojums, lai veidotu lietotāja gaumju un dzīvesstila izvēles profilu, izmantojot tīmekļa vietnes apmeklējumu vēsturi un informāciju par nopirktajām precēm. Tas ir tādēļ, ka ar personas datu apstrādātāju ir noslēgts līgums nevis par profilēšanu, bet gan, piemēram, par konkrētu preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu.²⁸

52. Vispārējā gadījumā nav nepieciešams apstrādāt personas datus uz uzvedību balstītas reklāmas nolūkā, lai izpildītu līgumu par tiešsaistes pakalpojumiem. Parasti būtu grūti izvirzīt argumentu, ka līgums netika izpildīts tādēļ, ka nebija uz uzvedību balstītas reklāmas. To vēl vairāk pamato fakts, ka datu subjektiem saskaņā ar 21. pantu ir absolūtas tiesības iebilst pret savu datu apstrādi tiešās tirgvedības nolūkos.
53. Turklāt 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts nevar kalpot par likumīgu pamatu uz uzvedību balstītai reklāmai tiešsaistē, jo šāda reklāma netieši finansē pakalpojuma sniegšanu. Lai gan šāda apstrāde var palīdzēt sniegt pakalpojumu, tas pats par sevi nav pietiekami, lai konstatētu, ka tā ir vajadzīga konkrētā līguma izpildei. Pārzinim ir jāapsver 33. punktā minētie faktori.
54. Tā kā datu aizsardzība ir Pamattiesību hartas 8. pantā garantētas pamattiesības, un ņemot vērā, ka viens no galvenajiem VDAR mērķiem ir nodrošināt datu subjektiem kontroli pār informāciju, kas ir

²⁶ 29. panta datu aizsardzības darba grupas Atzinums 06/2014 par personas datu apstrādātāja likumīgo interešu jēdzienu saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 7. pantu (WP217), 17. lpp.

²⁷ Sk. 47. apsvēruma sesto teikumu.

²⁸ 29. panta datu aizsardzības darba grupas Atzinums 06/2014 par personas datu apstrādātāja likumīgo interešu jēdzienu saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 7. pantu (WP217), 17. lpp.

saistīta ar tiem, personas datus nevar uzskatīt par tirgojamu preci. Pat ja datu subjekts piekrīt personas datu apstrādei,²⁹ ar šādu piekrišanu tas nevar pārdot savas pamattiesības.³⁰

55. EDAK arī norāda, ka saskaņā ar e-privātuma prasībām un esošo 29. panta darba grupas atzinumu par biheiviorālo reklāmu,³¹ kā arī darba dokumentu 02/2013 par piekrišanas saņemšanu attiecībā uz sīkdatnēm³² pārziņiem ir jāsaņem datu subjekta iepriekšēja piekrišana, lai izvietotu uz uzvedību balstītas reklāmas veikšanai nepieciešamās sīkdatnes.
56. EDAK arī norāda, ka lietotāju izsekošana un profilēšana var tikt veikta, lai identificētu fizisku personu grupas ar līdzīgām pazīmēm, kas ļauj veikt mērķtiecīgu reklāmu līdzīgām auditorijām. Šādu apstrādi nevar veikt uz 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta pamata, jo nevar uzskatīt, ka ar lietotāju noslēgtā līguma izpildei ir objektīvi vajadzīgs izsekot un salīdzināt lietotāju īpašības un uzvedību ar citām personām adresētu reklāmu saistītos nolūkos.³³

3.4 Apstrāde, lai personalizētu saturu³⁴

57. EDAK atzīst, ka satura personalizācija var (bet ne vienmēr) būt dažu tiešsaistes pakalpojumu neatņemams un sagaidāms elements, tādēļ dažos gadījumos to var uzskatīt par vajadzīgu ar pakalpojuma lietotāju noslēgtā līguma izpildei. Tas, vai šādu apstrādi var uzskatīt par neatņemamu tiešsaistes pakalpojuma daļu, ir atkarīgs no piedāvātā pakalpojuma būtības, vidējā datu subjekta gaidām ne tikai attiecībā uz pakalpojuma noteikumiem, bet arī tā reklamēšanu lietotājiem, kā arī no tā, vai pakalpojumu iespējams sniegt bez personalizēšanas. Ja satura personalizācija nav objektīvi vajadzīga pamatā esošā līguma mērķim, piemēram, ja personalizētā satura piegāde ir paredzēta, lai palielinātu lietotāja iesaistīšanos pakalpojumā, bet nav pakalpojuma izmantošanas neatņemama daļa, datu pārziņiem attiecīgā gadījumā būtu jāapsver cits likumīgs pamats.

7. piemērs

Tiešsaistes viesnīcu meklējumprogramma uzrauga lietotāja iepriekšējās rezervācijas, lai veidotu profilu par to, kādi ir tā parastie izdevumi. Šis profils pēc tam tiek izmantots, lai, atgriežot meklēšanas rezultātus, ieteiktu lietotājam konkrētas viesnīcas. Šādā gadījumā lietotāja agrākās uzvedības profilēšana objektīvi nav vajadzīga līguma izpildei, proti, viesmīlības pakalpojumu sniegšanai, balstoties uz konkrētiem lietotāja norādītiem meklēšanas kritērijiem. Tādēļ šai darbībai nebūs piemērojams 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

²⁹ Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/770 (2019. gada 20. maijs) par dažiem digitālā satura un digitālo pakalpojumu piegādes līgumu aspektiem.

³⁰ Līdztekus tam, ka personas datu izmantošanu regulē VDAR, pastāv arī citi iemesli, kādēļ personas datu apstrāde konceptuāli atšķiras no naudas līdzekļu maksājumiem. Piemēram, naudas līdzekļi ir saskaitāmi, kas nozīmē, ka ir iespējams salīdzināt cenas konkurētspējīgā tirgū, un naudas līdzekļu maksājumus parasti var veikt tikai ar datu subjekta līdzdalību. Turklāt personas datus vienlaikus var izmantot vairākiem pakalpojumiem. Kad ir zaudēta kontrole pār personas datiem, to ne vienmēr ir iespējams atgūt.

³¹ 29. panta datu aizsardzības darba grupas Atzinums 2/2010 par biheiviorālo reklāmu tiešsaistē (WP171).

³² 29. panta datu aizsardzības darba grupas darba dokuments 02/2013 par piekrišanas saņemšanu attiecībā uz sīkdatnēm (WP208).

³³ Sk. arī 29. panta darba grupas pamatnostādnes par automatizētu individuālu lēmumu pieņemšanu un profilēšanu Regulas 2016/679 nolūkiem (WP251rev.01), apstiprinājusi EDAK, 13. lpp.

³⁴ Tiešsaistes pakalpojumus var būt nepieciešams ņemt vērā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/770 (2019. gada 20. maijs) par dažiem digitālā satura un digitālo pakalpojumu piegādes līgumu aspektiem (OV L 136, 22.05.2019., 1. lpp.), ko piemēros no 2022. gada 1. janvāra.

8. piemērs

Tiešsaistes tirdzniecības vieta ļauj potenciālajiem pircējiem pārlūkot un iegādāties ražojumus. Tirdzniecības vieta vēla rādīt personalizētus ieteikumus par ražojumiem, balstoties uz to, kurus sludinājumus potenciālie pircēji iepriekš ir aplūkojuši platformā, lai palielinātu interaktivitāti. Šāda personalizācija nav objektīvi vajadzīga tirdzniecības vietas pakalpojuma sniegšanai. Tādēļ šī personas datu apstrāde nevar tikt juridiski pamatota ar 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu.